

Jernbane-
direktoratet

Oppdrag 23-2024

Utredning av ny finansieringsmodell og samhandlingsmodell for digitale tjenester for sømløs mobilitet

2025.01.20 Informasjonsmøte for fylkeskommunene

Formål med møtet

- Informere fylkeskommunene om oppdragets innhold
- Innspill til hvordan fylkeskommunene bør involveres i arbeidet
- Foreløpige innspill til selve oppdraget
- Det vil bli gjennomført tilsvarende informasjonsmøter med administrasjonsselskapene og med togselskapene
- Plan for videre involvering av interessenter er under utarbeiding

Litt bakgrunn

Litt bakgrunn

- Tidligere tjenester for grunntjenester elektronisk billettering ble tatt inn i Entur som en del av jernbanereformen i 2017
- Eier- og brukerbetaling ble erstattet med gebyrordning, og en samhandlingsmodell for dette ble etablert av Jdir
- Ansvar for håndbøker og nasjonal reiseplanlegger ble samtidig overført fra Statens vegvesen til Jernbanedirektoratet og Entur
- Det har blitt etablert to offentlige samarbeid på området
 - Offentlig mobilitetssamarbeid, koordinert av Entur
 - Kollektivkameratene/TET Digital, koordinert av Ruter
- EU er inne i reguleringsprosess hvor det kommer nye reguleringer på området
- Sterkere fokus på sømløs mobilitet i nasjonal transportplan

Tidligere samhandlingsmodell for grunntjenestene

- Hva er behovet til:
 - Kollektivselskapene
 - Kundene
- Ha en formening om hva fremtidig mobilitet vil kreve av en fellestjeneste?

Målstruktur for gammel samhandlingsmodell

Sektorens
overordnede
visjoner ligger
til grunn

Det skal være enkelt å planlegge* og betale for hele reisen
når du velger bærekraftig mobilitet

Visjon

Samhandlingsmodellen skal bidra til at
vi utvikler løsninger som er i tråd med et felles målbilde,
-og som sikrer enkelhet for kunden på tvers

Virksomhetsidé

Vi skal samarbeide for å skape de gode kundeløsningene

En for alle, alle for én- mentalitet:
De store hjelper de små, de små bidrar der de kan.

Misjon

Fornøye kunder

- Tilrettelegge baksystemene for løsninger som gir konkurransedyktige tjenester til kundene også i fremtiden

Bidra til sterk markedsposisjon
for bærekraftig mobilitet

- Tilrettelegge baksystemene for løsninger som gir konkurransedyktige tjenester til kundene også i fremtiden

Effektiv og bærekraftig
ressursbruk

- Gjennom samarbeid og deling
- Kunnskapsdeling og idéutveksling

*Strategiske
mål*

*Hvordan nå
målene*

* Utover gebyrordningen er det frivillig å bestille og betale tjenesten hos Entur. Reiseplanlegging omfattes ikke av gebyrordningen.

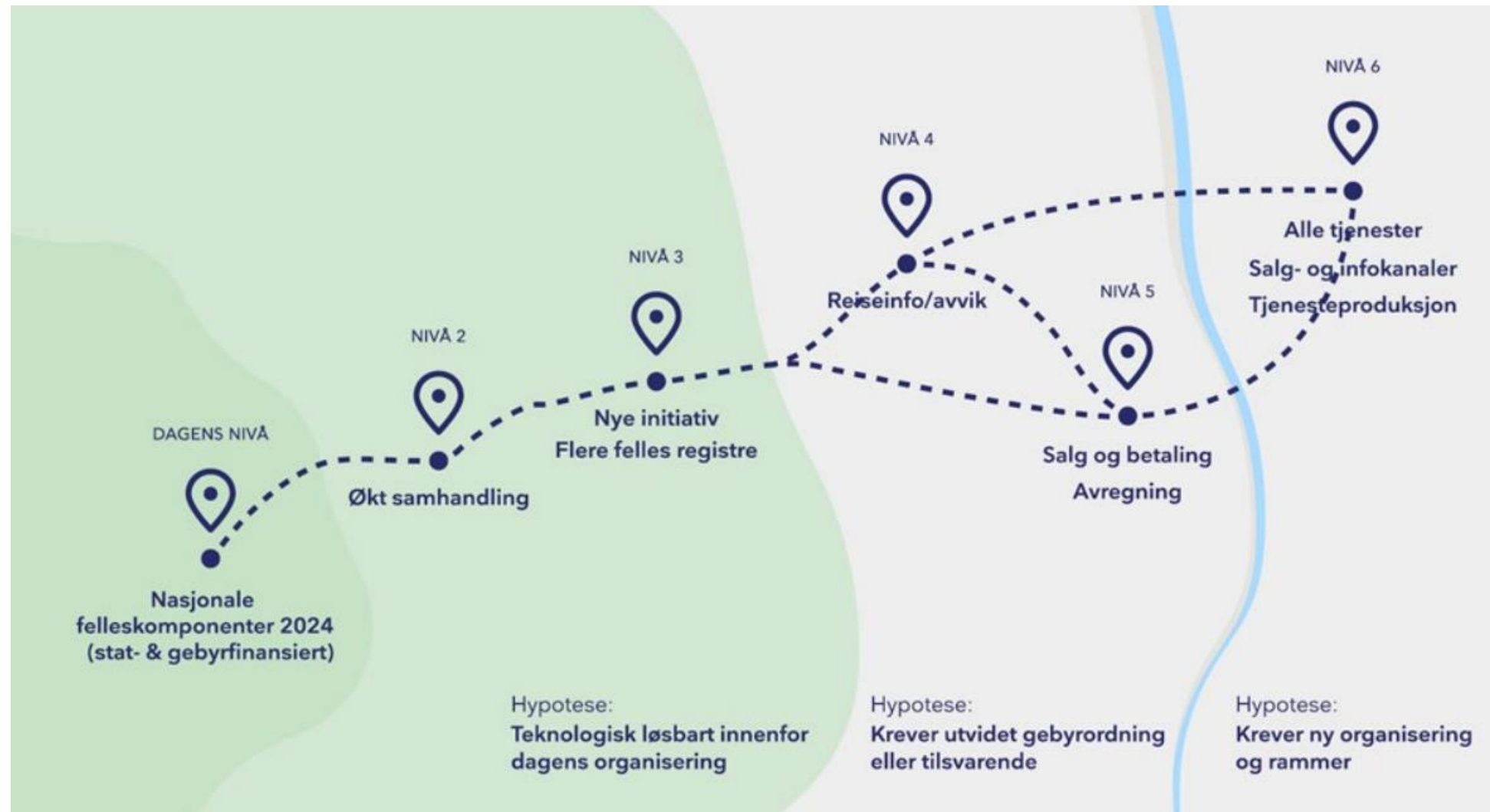
To utredninger i 2024

- Kollektivtrafikkforeningens arbeidsgruppe om digitalt samarbeid i sektoren – En stegvis tilnærming til ett felles samarbeid for digital tjenesteutvikling
- Oppdrag 05-2024 fra SD til Jdir om rammebetingelser for sømløs mobilitet
- Begge utredningene peker på behovet for bedre og mer forpliktende samarbeid, herunder ny samhandlingsmodell og utvidelse av f.eks. gebyrordningen som finansieringsmodell

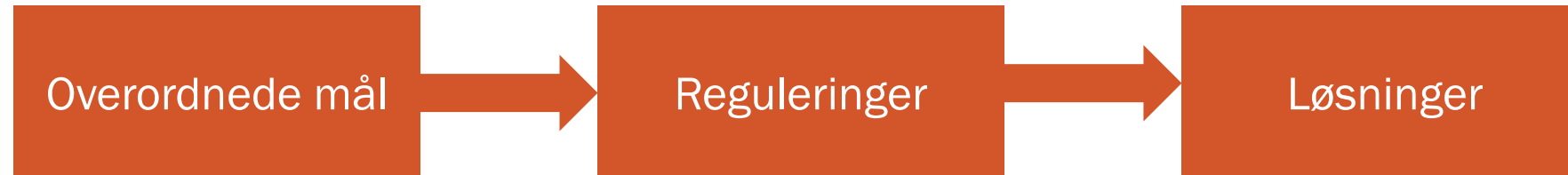
En stegvis tilnærming til ett felles samarbeid for digital tjenesteutvikling (KTF)

1. Å sette ned en arbeidsgruppe mellom TET Digital og OMS som skal utarbeide en forstudie av en nasjonal komponent for Reiseinformasjon og avvik. Arbeidet startes opp høsten 2024, med ambisjon om å ferdigstille forstudien i løpet av første kvartal 2025. (TET Digital leder)
2. Å sette ned en arbeidsgruppe mellom TET Digital og OMS som skal utarbeide en forstudie av en nasjonal fellestjeneste for salg, betaling og avregning. Arbeidet startes opp høsten 2024, med ambisjon om å ferdigstille forstudien i løpet av første kvartal 2025. (Entur leder)
3. Invitere togselskaper, kommersielle busselskaper og mobilitetsaktører til dialog om utvikling av flere nasjonale grunntjenester, i løpet av 2. halvår 2024. (ansvar: Jdir)
4. At det tas et initiativ sommeren 2024 mot relevante departement for å avklare finansiering av utvidede nasjonale felleskomponenter. Finansieringen av slike tjenester kan løses med en kombinasjon av statlig finansiering og brukerbetaling for partenes bruk av tjenestene. (ansvar: Jdir)
5. Dagens samarbeidsforum i gebyrordningen fornyes i løpet av høsten 2024 (ansvar: Jdir)

Veikart

Rammebetingelser for digital sømløs mobilitet

- Nullvekstmålet
 - Stortingsvedtak om sømløs mobilitet
 - NTP
- Yrkestransportforskriften
 - Forskr. om billettering ved jernbanetransport
 - Forskrift om multimodale reiseinformasjonstjenester
- Nasjonal målsetting som enda ikke er nådd: La de reisende planlegge og kjøpe hele reisen dør-til-dør i en og samme operasjon
 - Kritikk fra Riksrevisjonen
 - Må minimum dekke tradisjonell kollektivtransport
 - Bør dekke et bredere tilbud av tilgjengelige transporttjenester

Sømløse digitale løsninger – viktigste mangler

- Mangler en felles baksystemplattform for salg av reiser og tilhørende tjenester (f.eks. parkering)
- Mangler felles kanal(er) som de reisende kan planlegge og kjøpe reisen i, dvs en «MaaS»-løsning (Mobility as a Service)
- Entur har deler av løsningene på plass, men har altså ikke hjemmel til å selge alle reiser
- Kommersielle MaaS-tilnærminger har ikke lykket. Vi mener dette løses best i offentlig regi, med fylkene og staten som sentrale aktører

Veikart

EU-initiativer

- Revidert direktiv om intelligente transportsystemer (ITS-direktivet)
- Revidert forordning for multimodale reiseinformasjonstjenester (MMTIS-forordningen)
- Tidligere initiativ om multimodale digitale mobilitetstjenester (MDMS) for booking og betaling (MaaS) erstattes nå av «Single Digital Booking and Ticketing Regulation» (SDBTR), hvor arbeidet startes i disse dager
 - Jdir vil følge dette arbeidet tett, og informere/involvere underveis
- Nye krav til passasjerrettigheter på flere områder
- Nye krav til deling av informasjon for offentlige aktører

NTP: Den strategiske utviklingen av jernbanen frem mot 2050

- Strategi i syv punkter
- 5. *Gjennomføre en digital satsing for mer sømløse reiser og bedre bruk av data*

Regjeringen vil gjennomføre en digital satsing slik at de reisende får en enklere og mer sømløs reisehverdag, at data kan deles for å utvikle bedre tjenester til kundene, og at transportvirksomhetene får bedre muligheter til å styre trafikken, utnytte kapasiteten, håndtere avvik og forbedre sin transportplanlegging.

- I denne sammenhengen er også fremveksten av «nye» mobilitetsformer inkludert

Nytt oppdrag 23-2024

Oppdrag 23-2024

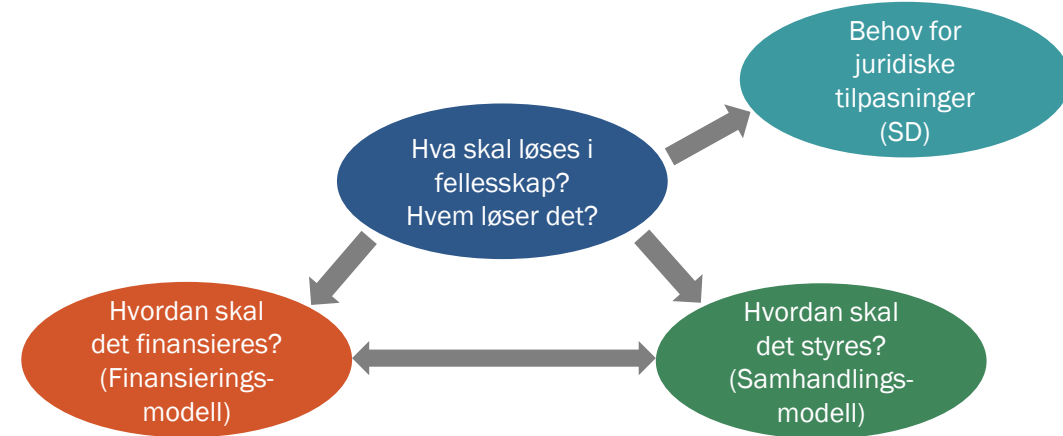
- Utredning av og forslag til finansieringsmodell og samhandlingsmodell for utvikling av digitale tjenester for sømløs mobilitet
 - Utrede og vurdere ulike **finansieringsmodeller** for utvikling og drift av digitale tjenester for sømløs mobilitet for jernbane- og kollektivsektoren
 - Omfatter dagens jernbanetjenester under trafikkavtalene, dagens gebyrordning og fremtidige felles tjenester
 - utrede og foreslå en hensiktsmessig **samhandlingsmodell** for utvikling og drift av digitale løsninger for sømløs mobilitet
 - Omfatter også kommersielle aktører innen forskjellige former for persontransport
- Frist for Jernbanedirektoratets besvarelse er 10.06.2025.

Kriterier

- Modellen
 - bør gi gode insentiver for samfunnsøkonomisk riktig bruk av løsningene
 - bør understøtte kostnadseffektiv utvikling og drift
 - bør legge til rette for hensiktsmessig utviklingsmetodikk
 - bør være enkel å forstå og å administrere, med forutsigbarhet for alle parter
 - bør evalueres og justeres ved behov
 - bør ta hensyn til om det er et pålegg om bruk av tjenestene, eller om det er tjenester som tilbys i konkurranse med andre
 - bør ta hensyn til om løsningene skal brukes utenfor egen sektor og/eller privat sektor
- Andre hensyn
 - Ta høyde for statsstøtteproblematikk, anskaffelsesregler, økonomiregelverk osv
 - Skal også ta for seg samarbeid om deling av data

Tanker om tilnærming

- Viktig å samordne på tvers av initiativer
- Foreslå ambisjonsnivåer for løsninger som det skal samarbeides om
- Dette danner grunnlaget for både finansieringsmodell og samhandlingsmodell
- Vurdere hvordan OMS og samarbeid med TET Digital kan integreres
 - Både finansielt, organisatorisk og statsstøtterettslig
- Må være åpen for at både offentlige og kommersielle aktører inngår
 - Skille på roller, f.eks. transportør kontra selger
- Samordning mot EU og regelverksutvikling som skjer der

Tanker rundt finansieringsmodell

- Kartlegge kostnadsbilde for de enkelte løsningskomponentene for å gjøre en samfunnsøkonomisk analyse
- For nye løsninger er det i større grad aktuelt å ha en viss frivillighet
 - For enkelte løsninger, som salgsplattform, bør finansiering vurderes i forhold til roller og hvem som har nytte av tjenestene (skille mellom selgere, produkteiere og tjenestetilbydere)
- Hvilke nøkler skal legges til grunn for kostnadsdeling
- Samspill mellom statlig finansiering, brukerfinansiering (gebyr) og egenfinansiering
- Alle gebyrer må følge økonomireglene

Tanker rundt samhandlingsmodell

- Bør samordnes slik at vi ikke etablerer overlappende styringsstrukturer
 - Involvere både dagens gebyrordninger, OMS og samarbeid innenfor Tet Digital
- Viktig at både offentlige og kommersielle parter kan delta
 - Hvordan skal beslutninger tas, spesielt der det er uenighet?
- Hvilke beslutninger tas på hvilke nivåer
 - Grader av påvirkning og beslutningsmyndighet
 - Hvilken rolle skal hver av partene ha?
- Regulering kontra avtale
- Må sikre forutsigbarhet og etterprøvbarhet

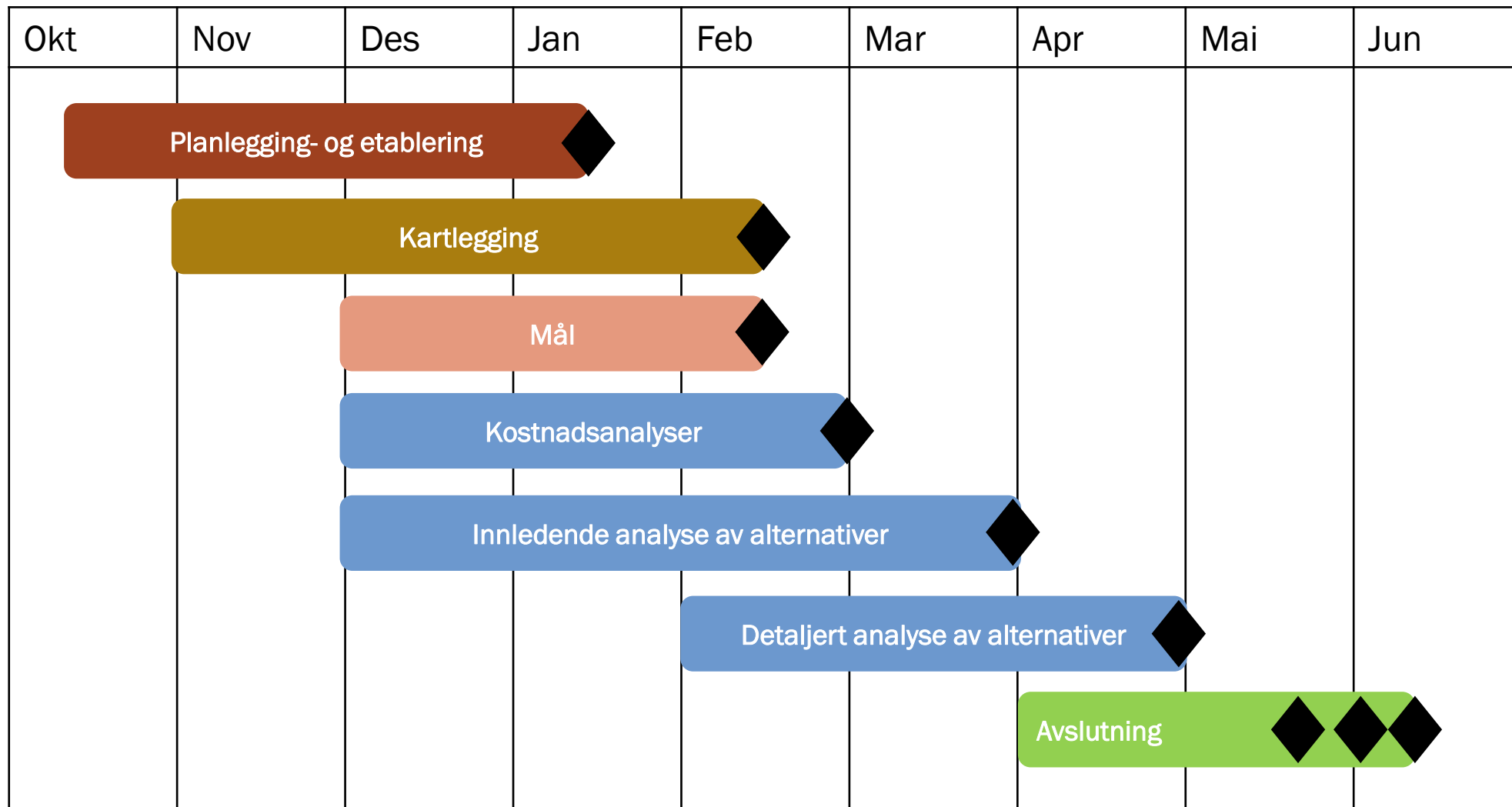
Involvering

- I tillegg til Jdir og Entur prioriteres
 - Fylker
 - Administrasjonsselskaper
 - Togoperatører
 - Nasjonale aktører som Statens vegvesen
- Kommersielle transportoperatører hensyntas, men involveres i lavere grad
 - Rutegående transport
 - Etterspørselsbasert transport
 - Andre transportrelaterte tjenester, som parkering
- Andre brukere av tjenestene, som agenter og kommisjonærer?
 - Må ta høyde for disse i utredningen, selv om de ikke blir med i første omgang

Mange avhengigheter

- Samarbeid om digitale tjenester under Kollektivtrafikkforeningen (inkl to forstudier)
- Offentlig Mobilitetssamarbeid (OMS)
- Kollektivkameratene/Tet Digital
- NTP 2025-2036 (spesielt jernbanestrategien mot 2050 pkt 5)
- Gjennomgang av tilgangsavtalene (oppdrag 01-2024)
- Arbeid med trafikkavtaler, spesielt E2 og gebyrordning for togoperatører
- Kollektivstudien
- Tverrsektorielt dataprojekt
- OSV

Fremdriftsplan

Viktige aktiviteter

- Beskrive strategiske mål – hva vil vi oppnå i fellesskap
 - For de reisende
 - For staten
 - For fylkene
 - For kommersielle operatører
- Kartlegge kostnadsbilde for de enkelte tjenestene hos partene
- Beskrive nå-situasjonen

Økonomiske analyser

- Kartlegging av tjenester hos partene, inkl hva det koster å produsere tjenestene i dag (både tekniske og administrative kostnader)
 - Jobber med en «standardisert tjenestekatalog», slik at det sammenlignes på riktig nivå
 - Hvilke tjenester er aktuelle for samarbeid?
 - Hvilke tjenester er det aktuelt å bygge videre på?
 - Hva er kost/nytte for forskjellige tjenester og alternativer?
 - Hvordan skal kostnadene fordeles?
-
- Behov for å gjøre både bedriftsøkonomiske og samfunnsøkonomiske analyser

Innledende fase

- Beskrive konseptuelle organisatoriske modeller
 - For samarbeid om tjenester
 - For andre forhold
- Beskrive konseptuelle finansieringsmodeller
- Beskrive aktuelle tjenester mhp alternative samarbeids- og finansieringsmodeller
- Grovsiling av alternativer

Detaljert analyse av relevante alternativer

- Vurdere Forstudie salgplattform og Forstudie sanntidsdata
- Vurdere for hvert alternativ
 - kost/nytte
 - forventede effekter av alternative tilnærminger
 - vurdere iht vurderingskriteriene
 - organisasjon, roller og ansvar
 - kostnader og finansiering
 - juridiske problemstillinger
 - teknisk tilnærming
 - risiko
 - andre virkninger
 - suksessfaktorer
- Vurdere alternative tilnærminger i forhold til hverandre
- Foreløpig anbefaling og konklusjon - 1/5
 - Deretter høringsrunde

Videre arbeid

- Vi har allerede fått noen innspill via KS
- Har fylkene og KS ytterligere innspill til arbeidet?
- Hvordan ønsker fylkene å involveres videre?
 - Det er allerede etablert en arbeidsgruppe for fylkeskommunene som Jdir vil jobbe tett sammen med (ledet av Konrad Putz)
- Det vil uansett bli invitert til informasjonsmøter ved sentrale milepæler og utredningen vil bli sendt ut på en hørings/innspillrunde før levering

